

Strateški
planski
dokument

danas planiramo,
sjutra koristimo.

PA05

Digitalne tehnologije
i infrastrukture

1 Uvod i važnost

Situaciona analiza predstavlja analitičku osnovu za pripremu Strateškog planskog dokumenta Crne Gore za potrebe korišćenja fondova Evropske unije u okviru budućeg Nacionalnog i regionalnog partnerskog plana. Njena svrha je da, na sistematičan i na dokazima zasnovan način, identifikuje glavne razvojne izazove, potrebe, ciljne grupe, razvojne nejednakosti i investiciona uska grla u okviru predmetne oblasti politike, uzimajući u obzir ekonomske, socijalne, teritorijalne i, gdje je relevantno, ekološke dimenzije razvoja.

Značaj situacione analize dodatno proizlazi iz činjenice da je Strateški planski dokument prepoznat od strane Evropske komisije kao jedan od ključnih elemenata za ispunjenje mjerila za zatvaranje Poglavlja 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata, konkretno mjerila 2. Evropska komisija očekuje dostavljanje sveobuhvatnog, sažetog i kvalitetnog nacrtu strateškog planskog dokumenta, koji u kontekstu finansijske perspektive 2021–2027 odgovara logici „Partnership Agreement“, a koji treba da obuhvati stratešku analizu, uključujući izazove, potrebe i ciljne grupe, odabrane prioritete i ciljeve, glavne očekivane rezultate, planirane tematske cjeline i izvore finansiranja, mehanizme za obezbjeđivanje usklađenosti sa relevantnim prioritetima i strategijama Evropske unije, kao i okvir upravljanja u skladu sa Evropskim kodeksom ponašanja o partnerstvu.

U tom smislu, situaciona analiza ne služi samo kao opis postojećeg stanja, već kao polazna tačka za definisanje prioritetnih pravaca djelovanja, očekivanih rezultata i budućih reformskih i investicionih intervencija. U skladu sa metodološkim pristupom za izradu Strateškog planskog dokumenta, razvojni izazovi se posmatraju kao problemi koji zahtijevaju javnopolitički odgovor, a ne kao unaprijed definisane mjere ili rješenja. Zbog toga analiza mora da poveže raspoložive statističke i administrativne podatke, nalaze nacionalnih strateških dokumenata, relevantne međunarodne i EU izvore, kao i uvide ključnih institucija i partnera.

Situaciona analiza istovremeno ima i važnu funkciju u obezbjeđivanju usklađenosti budućeg strateškog dokumenta sa prioritetima Evropske unije, pravnom tekovinom EU i programskim okvirom za period nakon 2027. godine. Kroz pregled međunarodnog i nacionalnog strateškog i pravnog okvira, planiranih reformi i ključnih pokazatelja, analiza omogućava da se predmetna oblast politike sagleda u širem razvojnom i pristupnom kontekstu, uključujući doprinos pametnom, održivom i inkluzivnom rastu, ekonomskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji, kao i smanjenju razvojnih dispariteta.

Pored toga, situaciona analiza je važan alat za strukturiranje dijaloga unutar radnih grupa i sa širim krugom partnera. Njome se obezbjeđuje zajednička analitička osnova za SWOT razmatranje, validaciju nalaza i identifikaciju dugog spiska razvojnih izazova, koji će u narednim koracima biti prioritzovani. Na taj način, situaciona analiza doprinosi transparentnom, participativnom i metodološki utemeljenom procesu planiranja, u skladu sa principom partnerstva i upravljanja na više nivoa.

2 Opis prioritetnih područja unutar RG

Kod Prioritetnog područja nivo 1	Naziv Prioritetnog područja nivo 1	Kod Prioritetnog područja nivo 2	Naziv Prioritetnog područja nivo 2
5	Digitalne tehnologije i infrastruktura	5.14	Povezanost
5		5.15	Digitalni kapaciteti i napredne tehnologije
5		5.05	Reforme

3 Situaciona analiza

3.1 Prioritetno područje nivo 1

Prioritetno područje **Digitalne tehnologije i infrastruktura** obuhvata sve ključne elemente digitalne tranzicije, uključujući razvoj digitalne infrastrukture i povezanosti, jačanje digitalnih kapaciteta i primjenu naprednih tehnologija, kao i uspostavljanje efikasnog regulatornog i reformskog okvira. U skladu sa pristupom Evropske unije, posebno kroz Digital Decade politiku i DESI metodologiju, razvoj ovog područja posmatra se kroz međusobno povezane dimenzije pristupa digitalnoj infrastrukturi, razvoja digitalnih vještina i tehnologija, digitalne transformacije privrede i javnih usluga, te izgradnje povjerenja i sigurnosti u digitalnom okruženju.

U okviru digitalne povezanosti, fokus je na razvoju mreža vrlo velikog kapaciteta, uključujući optičku infrastrukturu i mobilne mreže nove generacije, kao i na jačanju backbone mreža i međunarodne digitalne povezanosti. Obezbeđivanje pouzdane, sigurne i pristupačne širokopojasne infrastrukture, uključujući povezivanje udaljenih i slabije razvijenih područja, predstavlja ključni preduslov za razvoj digitalnih usluga i ekonomskih aktivnosti. U tom kontekstu, posebnu ulogu ima i unapređenje funkcionisanja tržišta digitalne povezanosti i stvaranje uslova za investicije u infrastrukturu kroz adekvatan regulatorni okvir i konkurentno tržišno okruženje.

Razvoj digitalnih kapaciteta i naprednih tehnologija obuhvata širok spektar tehnoloških oblasti koje omogućavaju digitalnu transformaciju ekonomije. To uključuje razvoj i primjenu rješenja zasnovanih na podacima, vještačkoj inteligenciji, automatizaciji i cloud tehnologijama, kao i razvoj digitalnih platformi i softverskih rješenja. Istovremeno, poseban značaj ima jačanje sajber bezbjednosti i zaštite digitalnih sistema, kao i razvoj naprednih računarskih kapaciteta, uključujući visoko-performansno i kvantno računarstvo. U okviru tehnološkog razvoja obuhvaćene su i oblasti vezane za proizvodnju i primjenu naprednih komponenti i tehnologija, razvoj softverskih rješenja i otvorenih digitalnih platformi, kao i nove digitalne paradigme poput virtuelnih okruženja, digitalnih blizanaca i drugih inovativnih tehnoloških rješenja. Razvoj digitalnih poslovnih modela, digitalnih finansijskih usluga i platformi zasnovanih na podacima predstavlja važan segment jačanja konkurentnosti i integracije u savremene digitalne lance vrijednosti.

Razvoj informacionih sistema, baza podataka i digitalnih javnih usluga u prethodnom periodu predstavlja važnu osnovu za dalju digitalnu transformaciju i razvoj pristupa zasnovanog na podacima (data-driven governance). Istovremeno, razvoj i primjena naprednih digitalnih tehnologija, uključujući vještačku inteligenciju, analitiku podataka i inteligentne sisteme, dodatno povećavaju značaj kvaliteta podataka, interoperabilnosti informacionih sistema i kapaciteta za upravljanje i korišćenje podataka. U tom kontekstu, poseban značaj imaju dalji razvoj regulatornog okvira, zaštita podataka, sajber bezbjednost, kao i jačanje institucionalnih i stručnih kapaciteta za upravljanje digitalnim tehnologijama i podacima.

Ove oblasti su snažno povezane sa razvojem istraživačko-inovacionog sistema, dostupnošću kvalifikovanog kadra i nivoom digitalnih kompetencija stanovništva, pri čemu razvoj digitalnih vještina i inkluzivnog digitalnog društva predstavlja jedan od ključnih izazova, posebno u kontekstu smanjenja digitalnog jaza i povećanja učešća svih društvenih grupa u digitalnoj ekonomiji.

Horizontalni element ovog prioritetnog područja čini reformski i regulatorni okvir koji omogućava funkcionisanje cjelokupnog digitalnog ekosistema. To uključuje razvoj digitalnih politika i regulatornog okvira, unapređenje funkcionisanja tržišta digitalne infrastrukture i usluga, kao i razvoj digitalnih finansija i platnih sistema. Usklađivanje sa pravnom tekovinom Evropske unije, posebno u oblastima zaštite podataka, sajber bezbjednosti, elektronskih komunikacija i digitalnih usluga, predstavlja ključni element za izgradnju sigurnog i pouzdanog digitalnog okruženja. Istovremeno, digitalizacija javne uprave, unapređenje interoperabilnosti sistema i razvoj korisnički orijentisanih digitalnih javnih usluga doprinose povećanju efikasnosti, transparentnosti i dostupnosti javnih servisa.

U skladu sa međunarodnim pristupima, uključujući OECD okvir za digitalnu upravu i upravljanje podacima, izgradnja povjerenja u digitalno okruženje kroz zaštitu podataka, sigurnost sistema i pouzdane digitalne usluge predstavlja ključni preduslov održive digitalne transformacije.

Dodatno, institucionalni okvir za planiranje i sprovođenje digitalnih politika u Crnoj Gori se unapređuje kroz uspostavljanje koordinacionih mehanizama na nacionalnom nivou, uključujući formiranje međuresornih tijela zaduženih za pripremu strateških dokumenata i koordinaciju razvojnih politika. Ovakav pristup omogućava usklađivanje različitih sektorskih politika, jačanje međuinstitucionalne saradnje i obezbjeđivanje integrisanog pristupa razvoju, u skladu sa zahtjevima EU kohezijske politike i budućeg korišćenja strukturnih fondova

U cjelini, digitalne tehnologije i infrastruktura predstavljaju ključni horizontalni pokretač razvoja koji povezuje infrastrukturne, tehnološke i institucionalne aspekte digitalne tranzicije. Iako postoji relevantan strateški i zakonodavni okvir, izazovi ostaju u pogledu fragmentiranosti politika, potrebe za daljim unapređenjem i razvojem politika u oblastima naprednih tehnologija i digitalnih finansija, kao i potrebe za snažnijom implementacijom i koordinacijom reformi. Dalji razvoj ovog prioritetnog područja zahtijeva integrisan i strateški usklađen pristup koji će

omogućiti ostvarivanje ciljeva digitalne transformacije i punu integraciju u evropski digitalni prostor.

3.1.1 Međunarodni i EU Strateški i pravni okvir

Međunarodni i EU okvir za oblast digitalnih tehnologija i infrastrukture zasniva se na kombinaciji strateških ciljeva, regulatornih akata, okvira interoperabilnosti i analitičkih instrumenata koji usmjeravaju digitalnu tranziciju kroz razvoj digitalnih vještina, infrastrukture, digitalne transformacije privrede, digitalizacije javnih usluga, upravljanja podacima i sigurnosti digitalnog okruženja. Za Crnu Goru je ovaj okvir posebno relevantan u kontekstu procesa pristupanja Evropskoj uniji, usklađivanja sa pravnom tekovinom EU i postepenog uključivanja u jedinstveno digitalno tržište. Evropska komisija u Izveštaju o Crnoj Gori za 2025. dodatno potvrđuje ovu važnost, povezujući digitalnu i zelenu tranziciju sa Reformskom agendom u okviru Instrumenta za reforme i rast za Zapadni Balkan.

Osnovu strateškog okvira čini Digital Decade Policy Programme 2030, kojim su definisani ciljevi EU u četiri ključne oblasti: digitalne vještine, digitalna infrastruktura, digitalizacija poslovanja i digitalizacija javnih usluga. Ovaj program uspostavlja sistem praćenja napretka kroz ključne pokazatelje i nacionalne putanje, pri čemu se kao glavni analitički alat koristi DESI (Digital Economy and Society Index), integrisan u godišnji izvještaj o stanju Digitalne decenije.

U oblasti digitalne infrastrukture i povezanosti, ključni pravni okvir čine Evropski zakonik o elektronskim komunikacijama (EECC) i Gigabit Infrastructure Act (GIA), koji uređuju razvoj elektronskih komunikacionih mreža, podstiču investicije i ubrzavaju uvođenje gigabitnih i 5G mreža. Ovaj okvir je direktno relevantan za Crnu Goru, posebno u kontekstu daljeg usklađivanja zakonodavstva i razvoja širokopojasne infrastrukture.

U domenu povjerenja i sajber bezbjednosti, centralnu ulogu imaju NIS2 direktiva i eIDAS / European Digital Identity (EUDI) Regulation, kojima se uspostavlja okvir za sajber otpornost, zaštitu kritične infrastrukture i razvoj sigurnih digitalnih identiteta i usluga povjerenja. Dodatno, kroz Interoperable Europe Act i Evropski okvir interoperabilnosti (EIF) uspostavlja se okvir za unapređenje interoperabilnosti, razmjenu podataka i razvoj prekograničnih digitalnih javnih usluga, što je posebno relevantno za razvoj digitalne uprave i upravljanje podacima. U oblasti zaštite podataka i digitalnog povjerenja, Opšta uredba o zaštiti podataka (GDPR) predstavlja temeljni okvir za zaštitu prava građana, upravljanje ličnim podacima i razvoj digitalnih usluga zasnovanih na povjerenju.

Razvoj digitalnih kapaciteta i naprednih tehnologija na nivou EU podržan je Evropskom strategijom za podatke, kao i regulatornim aktima kao što su Data Governance Act, Data Act, AI Act i European Chips Act, koji uređuju upravljanje podacima, razvoj vještačke inteligencije i jačanje tehnološkog suvereniteta EU u oblasti poluprovodnika. Ovi akti predstavljaju ključni referentni okvir za buduće usklađivanje Crne Gore, posebno u oblastima AI, data ekonomije, cloud infrastrukture i novih i naprednih tehnologija.

Dodatno, EU okvir uključuje inicijative za razvoj cloud i edge infrastrukture, kao i EuroHPC Joint Undertaking, koji omogućava razvoj superračunarskih i kvantnih kapaciteta koji predstavljaju ključnu infrastrukturu za napredne digitalne tehnologije i podatkovno intenzivne aplikacije. U dijelu digitalnog tržišta i poslovanja, ključni regulatorni okvir čine Digital Services Act (DSA) i Digital Markets Act (DMA), dok je za oblast digitalnih finansija relevantna Digital Finance Strategy EU. Razvoj budućih tehnologija dodatno je adresiran kroz EU strategiju za Web 4.0 i virtuelne svjetove.

Pored regulatornog okvira, važan instrument predstavlja Digital Europe Programme, koji podržava razvoj kapaciteta u oblastima superračunarstva, vještačke inteligencije, sajber bezbjednosti i naprednih digitalnih vještina, kao i implementaciju digitalnih rješenja u privredi i javnom sektoru. Program takođe doprinosi jačanju istraživačko-inovacionog ekosistema i primjeni naprednih digitalnih tehnologija u različitim sektorima. Program je dodatno proširen kroz inicijativu Chips for Europe, usmjerenu na jačanje kapaciteta u oblasti poluprovodnika.

Na regionalnom nivou, ključni okvir predstavljaju inicijative Regionalnog savjeta za saradnju (RCC) i CEFTA-e. Takođe, važan doprinos pružaju programi i inicijative međunarodnih partnera, uključujući e-Governance Academy (eGA), DCAF, UNDP, UNOPS i GIZ, naročito u oblastima digitalne uprave, interoperabilnosti, sajber bezbjednosti, jačanja institucionalnih kapaciteta i podrške usklađivanju sa evropskim digitalnim politikama i standardima.

Western Balkans DESI 2025 Report pruža uporedivu analizu digitalnog razvoja regiona kroz četiri ključne DESI dimenzije, dok Common Regional Market (CRM) Akcioni plan 2025–2028 obuhvata širi okvir regionalne digitalne transformacije, uključujući oblasti povezivosti, digitalne ekonomije, digitalnih usluga, elektronske trgovne i sajber bezbjednosti. CEFTA inicijative u oblasti e-trgovine dodatno doprinose usklađivanju sa EU pravilima i jačanju regionalne digitalne integracije.

Međunarodni analitički okviri, posebno izvještaji OECD-a i ITU-a, dodatno doprinose razumijevanju digitalne transformacije. OECD kroz Western Balkans Competitiveness Outlook 2024 identifikuje napredak u infrastrukturi i digitalnom poslovanju, ali i izazove u regulatornom okviru, upravljanju podacima i sajber bezbjednosti, dok ITU kroz Montenegro Digital Development Country Profile 2023 naglašava značaj povezanosti, digitalnih vještina i digitalnih javnih usluga kao ključnih stubova digitalnog razvoja.

Izvještajni okvir Evropske komisije ostaje najvažniji referentni instrument za procjenu napretka Crne Gore. U Izvještaju za 2025. konstatuje se dobar nivo spremnosti u oblasti digitalne transformacije, uz preporuke za dalje usklađivanje sa NIS2 direktivom, jačanje institucionalnog okvira sajber bezbjednosti i nastavak razvoja širokopojasne infrastrukture.

3.1.2 Crnogorski strateški i pravni okvir

Strateški i pravni okvir Crne Gore u oblasti digitalnih tehnologija i infrastrukture obuhvata širok spektar međusobno povezanih strateških dokumenata i zakonodavnih rješenja koji adresiraju razvoj digitalne povezanosti, digitalnih kapaciteta i naprednih tehnologija, kao i regulatornog i

reformskog okvira. Iako su ovi dokumenti u velikoj mjeri usklađeni sa prioritetima Evropske unije, posebno u okviru Digital Decade politike, njihov doprinos digitalnoj tranziciji razlikuje se u zavisnosti od oblasti koju pokrivaju.

Na strateškom nivou, Strategija digitalne transformacije Crne Gore 2022–2026 predstavlja ključni horizontalni dokument koji usmjerava razvoj digitalne transformacije u skladu sa prioritetima EU Digital Decade politike. Strategija obuhvata oblasti digitalne infrastrukture i povezivosti, digitalnih vještina, digitalizacije javnih usluga, interoperabilnosti i razvoja digitalne ekonomije, uz poseban fokus na unapređenje digitalnih kapaciteta i primjenu novih tehnologija.

U dijelu povezivosti, značajan strateški okvir predstavljaju i Strategija razvoja 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori 2023–2027, kao i Nacionalni plan razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu 2025–2029, koji definišu prioritete razvoja mreža velikog kapaciteta i unapređenja teritorijalne povezanosti.

Strategija pametne specijalizacije (S3) primarno doprinosi oblasti digitalnih kapaciteta i naprednih tehnologija kroz identifikaciju ICT sektora kao jednog od ključnih prioriteta za inovacije, uz poseban fokus na povezivanje nauke i privrede i razvoj inovacionih lanaca vrijednosti.

U kontekstu daljeg razvoja naprednih tehnologija, priprema Strategije vještačke inteligencije Crne Gore 2026–2030 predstavlja važan korak ka uspostavljanju strateškog okvira za razvoj i primjenu AI rješenja, upravljanje podacima, jačanje digitalnih kapaciteta i usklađivanje sa relevantnim regulatornim okvirom Evropske unije, uključujući EU AI Act.

U oblasti istraživanja i inovacija, Strategija naučnoistraživačke djelatnosti Crne Gore 2024–2028 i Program za nauku i inovacije 2026–2030 doprinose razvoju naprednih tehnologija kroz jačanje istraživačkih kapaciteta, razvoj infrastrukture i podršku primjeni novih tehnologija. Njihov ključni doprinos odnosi se na razvoj AI, data i drugih novih tehnologija kroz jačanje istraživačkog i inovacionog sistema. Mapa puta za istraživačku infrastrukturu Crne Gore dodatno konkretizuje ovaj segment kroz razvoj digitalne i istraživačke infrastrukture, uključujući kapacitete relevantne za obradu podataka, istraživačke resurse i razvoj naprednih tehnologija.

Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2023–2026 doprinosi digitalnim kapacitetima kroz podsticanje digitalizacije poslovanja, primjene novih tehnologija i razvoja digitalnih poslovnih modela, čime indirektno podržava i razvoj digitalnih tržišta i inovacija.

U oblasti obrazovanja, Strategija digitalizacije obrazovnog sistema 2022–2027 i Strategija reforme obrazovanja 2025–2035 imaju ključnu ulogu u razvoju digitalnih kapaciteta, posebno kroz unapređenje digitalnih vještina i kompetencija, što predstavlja osnovu za razvoj i primjenu naprednih tehnologija. Horizontalni reformski okvir dodatno je definisan kroz Strategiju reforme javne uprave 2022–2026, koja doprinosi digitalizaciji javnih usluga, unapređenju interoperabilnosti i efikasnosti javne uprave, dok Strategija sajber bezbjednosti ima ključnu ulogu u oblasti povjerenja i sigurnosti, posebno u kontekstu zaštite digitalne infrastrukture, informacionih sistema i upravljanja sajber rizicima. Dodatni reformski podsticaj digitalnoj

transformaciji pruža Reformska agenda Crne Gore 2024–2027, koja uključuje mjere usmjerene na razvoj digitalne infrastrukture, digitalnog identiteta, interoperabilnosti, digitalnih javnih usluga i sajber bezbjednosti, u skladu sa prioritetima Evropske unije i Reformskog i investicionog instrumenta za Zapadni Balkan Fiskalna strategija Crne Gore (2024-2027) predstavlja važan horizontalni okvir u oblasti javnih finansija, koji uključuje digitalnu komponentu kroz modernizaciju poreske administracije i uvođenje Integrisanog sistema upravljanja prihodima (IRMS). Ova mjera doprinosi digitalizaciji upravljanja javnim finansijama, unapređenju efikasnosti i transparentnosti, ali ne predstavlja zasebnu politiku razvoja digitalnih finansija.

Zakonodavni okvir dodatno operacionalizuje ove strateške ciljeve. Zakon o elektronskim komunikacijama ključan je za oblast povezanosti, jer uređuje tržište elektronskih komunikacija i stvara uslove za razvoj mreža velikog kapaciteta, uključujući optičke i mobilne mreže.

Važan segment regulatornog okvira predstavlja i Zakon o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina (2022), kojim se uređuju pitanja pristupa i zajedničkog korišćenja postojeće infrastrukture, koordinisane izgradnje infrastrukture, razmjene i objave podataka, kao i nadležnosti institucija i rješavanja sporova u procesu razvoja mreža velikog kapaciteta. Postojeći zakon usvojen je na osnovu EU Direktive 2014/61/EU, dok je trenutno u toku priprema novog zakonskog rješenja radi daljeg usklađivanja sa Gigabit Infrastructure Act (GIA) okvirom i savremenim EU pravilima u oblasti razvoja digitalne infrastrukture.

Zakon o informacionoj bezbjednosti ima direktan uticaj na sigurnost digitalne infrastrukture i mreža kroz obavezu upravljanja rizicima i zaštite informacionih sistema. Zakon o elektronskoj upravi uređuje digitalizaciju javnih usluga i razmjenu podataka između institucija, dok Zakon o elektronskom dokumentu i Zakon o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu omogućavaju pravnu validnost digitalnih transakcija, razvoj digitalnog identiteta i usluga povjerenja uključujući osnovu za razvoj digitalnih novčanika, elektronske identifikacije i digitalnog poslovanja. U tom kontekstu, posebno je značajno dalje usklađivanje sa eIDAS2 okvirom, imajući u vidu njegovu horizontalnu ulogu za razvoj digitalnog identiteta, usluga povjerenja, transakcijskih e-usluga i integraciju u evropski digitalni prostor. Zakon o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija, Zakon o inovacionoj djelatnosti i Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti dodatno doprinose razvoju inovacionog sistema, istraživačke infrastrukture i primjeni novih tehnologija, uključujući razvoj softvera, digitalnih rješenja i tehnologija zasnovanih na podacima. Razvoj ljudskog kapitala podržan je Zakonom o visokom obrazovanju, dok Zakon o državnoj upravi definiše institucionalni okvir za sprovođenje digitalne transformacije. Dodatno, zakonodavstvo u oblasti zaštite podataka o ličnosti i digitalnih finansija predstavlja važan element za izgradnju povjerenja i funkcionisanje digitalnog tržišta.

Ukupno posmatrano, strateški i pravni okvir Crne Gore obuhvata ključne dimenzije digitalne transformacije i pruža osnovu za razvoj digitalne povezanosti, digitalnih kapaciteta i regulatornih reformi. Međutim, i pored širokog spektra dokumenata, okvir je djelimično fragmentiran, sa ograničenim stepenom integracije između različitih politika i nedovoljno razvijenim i integrisanim

pristupom u oblastima naprednih tehnologija, upravljanja podacima i digitalnih finansija. Dalji razvoj zahtijeva jačanje koordinacije, unapređenje implementacionih kapaciteta i jasnije usmjeravanje politika ka prioritetima EU digitalne tranzicije.

3.1.3 Planirane i trenutne reforme i investicije

U okviru Reformske agende Crne Gore 2024–2027, oblast digitalnih tehnologija i infrastrukture obuhvaćena je kroz reformske mjere u okviru komponente 2.4 Digitalizacija. Reforma 2.4.1 (Pokretanje sigurne širokopojasne mreže, uključujući 5G mreže) odnosi se na razvoj mreža velikog kapaciteta i unapređenje digitalne povezanosti. Reforma 2.4.2 (Elektronski potpis i uvođenje novčanika digitalnog identiteta) usmjerena je na razvoj sistema elektronske identifikacije i usluga povjerenja. Reforma 2.4.3 (Isporuka digitalnih javnih usluga prilagođenih korisniku) odnosi se na digitalizaciju javne uprave, unapređenje interoperabilnosti i razvoj korisnički orijentisanih usluga. Reforma 2.4.4 (Sajber bezbjednost – uspostavljanje okvira za sajber otpornost) obuhvata jačanje bezbjednosti mrežnih i informacionih sistema i usklađivanje sa EU standardima.

Pored reformi u okviru komponente 2.4 Digitalizacija, dodatne reformske mjere relevantne za oblast digitalnih tehnologija i infrastrukture identifikovane su i u okviru Poglavlja 1 Reformske agende (poslovno okruženje). U tom kontekstu, reforma 1.1.4 Pобољшanje elektronskog katastra i prostornog planiranja obuhvata aktivnosti koje se odnose na digitalizaciju prostornih i imovinskih podataka, razvoj i unapređenje elektronskih registara, kao i povećanje dostupnosti i tačnosti podataka. Nadalje, Reforma 1.2.2 Dalji razvoj ekosistema istraživanja i inovacija za ekonomiju zasnovanu na znanju (S3), doprinosi jačanju kapaciteta za razvoj i primjenu novih tehnologija i inovacija. Ova reforma je posebno značajna jer indirektno pokriva razvoj naprednih digitalnih tehnologija kroz jačanje istraživačkih i inovacionih kapaciteta. U dijelu digitalnih tehnologijai i infrastrukture relevantan je reformski korak 1.2.2.1 - povećanje broja finansiranih aktera u istraživanju i inovacijama, kojim se jačaju kapaciteti za razvoj i primjenu novih tehnologija i unapređuje inovaciono okruženje. Dodatno, reforma 1.1.1 Reforma upravljanja PVD uključuje aktivnosti koje se odnose na razvoj i unapređenje registara, digitalizaciju podataka i jačanje informacionih sistema, čime doprinosi unapređenju upravljanja podacima i digitalne infrastrukture u javnom sektoru.

U okviru Programa ekonomskih reformi (PER 2026–2028), digitalna komponenta u oblasti javnih finansija prvenstveno se odnosi na modernizaciju poreske administracije. Ključna mjera je uvođenje Integrisanog sistema upravljanja prihodima (IRMS), čija je puna implementacija planirana od 2026. godine, čime se zamjenjuju zastarjeli informacioni sistemi i unapređuje efikasnost, transparentnost i kontrola naplate javnih prihoda. Ova mjera doprinosi digitalizaciji upravljanja javnim finansijama, jačanju fiskalne discipline i smanjenju administrativnih barijera za privredu. Iako PER ne predviđa posebne reforme u oblasti digitalnih finansija i elektronskih plaćanja, digitalizacija poreske administracije predstavlja relevantan element u kontekstu razvoja digitalne finansijske infrastrukture. Reformska agenda obuhvata jasno definisane reforme u oblasti digitalne povezanosti, digitalnih javnih usluga, digitalnog identiteta i sajber

bezbjednosti, dok ERP obuhvata širi skup mjera koje podržavaju digitalnu transformaciju javnog sektora i privrede, bez eksplicitnog definisanja reformi u oblasti naprednih digitalnih tehnologija.

3.2 Ključni indikatori

Za oblast politika Digitalne tehnologije i infrastruktura, izbor ključnih indikatora zasniva se na logici okvira Digital Decade / DESI, koji predstavlja referentni sistem Evropske unije za praćenje digitalne transformacije. U cilju obezbjeđivanja međunarodne uporedivosti, korišćeni su primarno Eurostat pokazatelji za EU-27, dok su za Crnu Goru, gdje god je to bilo moguće, korišćeni isti ili najbliže metodološki uporedivi indikatori iz Eurostat serija za zemlje kandidate.

Indikator	EU-27 vrijednost	CG vrijednost	Godina	Izvor
Pojedinci koji koriste internet (%)	92%	88.9%	2024	WB DESI 2025 / Eurostat / MONSTAT
Domaćinstva sa pristupom internetu (%)	94%	84.5%	2024	WB DESI 2025
Udio stanovništva sa najmanje osnovnim digitalnim vještinama (%)	56%	52%	2023	WB DESI 2025
Udio stanovništva sa iznad osnovnog nivoa digitalnih vještina (%)	27%	10.5%	2023	WB DESI 2025
ICT stručnjaci u ukupnoj zaposlenosti (%)	5%	2.7%	2024	WB DESI 2025
Preduzeća koja obezbjeđuju ICT obuke (%)	22%	29%	2024	WB DESI 2025
Pokrivenost mrežom veoma velikih kapaciteta (VHCN) (% domaćinstava)	82%	79,2%	2024	WB DESI 2025
Pokrivenost FTTP (Fibre to the premises) (% domaćinstava)	69%	74%	2024	WB DESI 2025
Pokrivenost 5G mrežom naseljena područja (%)	94%	94%	2024	Digital Decade
Domaćinstva sa fiksnim širokopojasnim pristupom ≥100 Mbps (%)	72%	70%	2024	WB DESI 2025
MSP sa najmanje osnovnim nivoom digitalnog intenziteta (%)	73%	64.8%	2024	WB DESI 2025
Preduzeća koja koriste cloud usluge (%)	38%	28%	2023	WB DESI 2025
Preduzeća koja koriste data analytics (%)	32%	46%	2023	WB DESI 2025
MSP koja prodaju online (%)	20%	26.4%	2025	WB DESI 2025
e-Commerce promet MSP (%)	12%	8.8%	2023	WB DESI 2025
Korisnici eUprave (% internet korisnika)	75%	37.5%	2024	WB DESI 2025
Digitalne javne usluge za građane (0–100)	82	50	2025	WB DESI 2025
Digitalne javne usluge za privredu (0–100)	86	63	2025	WB DESI 2025
Pojedinci koji kupuju online (%)	77.99	41.98	2024	Eurostat (isoc_ec_ibuy)

Indikator	EU-27 vrijednost	CG vrijednost	Godina	Izvor
				MONSTAT – ICT domaćinstva
Izdaci za istraživanje i razvoj (% BDP)	2.26%	0.50%	EU: 2023 / CG: 2022	Eurostat / MONSTAT
Korišćenje elektronske identifikacije (%)	52%	n.d. ¹	2025	Eurostat (isoc_eid_ieid)

3.3 Tematske cjeline

Kod tematske cjeline	Naziv tematske cjeline
[PA2]-5.1	Digitalne vještine i inkluzivno digitalno društvo
[PA2]-5.2	Digitalna infrastruktura i povezanost
[PA2]-5.3	Digitalna transformacija privrede i inovacije
[PA2]-5.4	Digitalna uprava i javne usluge
[PA2]-5.5	Regulatorni okvir i digitalno tržište (uključujući digitalne finansije)
[PA2]-5.6	Sajber bezbjednost, povjerenje i zaštita podataka

[PA2]-5.1 Digitalne vještine i inkluzivno digitalno društvo Obuhvata razvoj digitalnih kompetencija stanovništva, uključujući osnovne i napredne digitalne vještine, kao i mjere za smanjenje digitalnog jaza između različitih društvenih grupa i teritorija. Uključuje i razvoj digitalnih vještina kroz formalno obrazovanje, neformalno učenje i cjeloživotno obrazovanje. Predstavlja osnovu za korišćenje digitalnih tehnologija u privredi, javnom sektoru i svakodnevnom životu.

[PA2]-5.2 Digitalna infrastruktura i povezanost Digitalna infrastruktura i povezanost obuhvata razvoj elektronskih komunikacionih mreža, uključujući širokopojasnu i mobilnu infrastrukturu (npr. 5G), kao i unapređenje dostupnosti, kvaliteta i sigurnosti digitalne povezanosti za građane, privredu i javni sektor. Uključuje modernizaciju mreža, efikasno upravljanje radiofrekvencijskim spektrom i stvaranje uslova za uvođenje mreža vrlo velikog kapaciteta (VHCN), kao ključnog preduslova za digitalnu transformaciju, razvoj digitalne ekonomije, inovacija i digitalnih javnih usluga. Takođe obuhvata unapređenje kapaciteta digitalne infrastrukture neophodne za razvoj naprednih digitalnih tehnologija, uključujući obradu podataka, računarstvo u oblaku (cloud), vještačku inteligenciju i druge podatkovno intenzivne usluge, u skladu sa ciljevima Digital Decade politike i razvojem jedinstvenog digitalnog tržišta Evropske unije.

[PA2]-5.3 Digitalna transformacija privrede i inovacije obuhvata digitalizaciju poslovanja i razvoj digitalnih poslovnih modela, uključujući primjenu digitalnih rješenja, platformi i aplikacija u preduzećima. Uključuje i razvoj i primjenu naprednih tehnologija (AI, podaci, cloud), kao i jačanje inovacionog ekosistema, saradnje između nauke i privrede i komercijalizacije inovacija. Uključuje i digitalizaciju osnovnih poslovnih procesa kroz primjenu ERP i drugih integrisanih poslovnih sistema koji omogućavaju povezivanje finansijskih, logističkih, administrativnih i upravljačkih funkcija u preduzećima, kao osnovu za dalju primjenu naprednih digitalnih tehnologija.

[PA2]-5.4 Digitalna uprava i javne usluge obuhvata razvoj e-uprave, digitalizaciju administrativnih procesa i unapređenje interoperabilnosti informacionih sistema. Uključuje i razvoj korisnički orijentisanih digitalnih javnih usluga, razmjenu podataka između institucija i unapređenje efikasnosti i transparentnosti javne uprave. Poseban značaj ima razvoj transakcijskih elektronskih usluga, povezivanje registara i primjena principa razmjene podataka između institucija, u cilju omogućavanja efikasnijeg i potpunog elektronskog pristupa javnim uslugama za građane i privredu. Digitalna transformacija lokalnog nivoa uprave i razvoj koncepta pametnih zajednica predstavljaju važan segment unapređenja dostupnosti i efikasnosti javnih usluga.

[PA2]-5.5 Regulatorni okvir i digitalno tržište obuhvata razvoj i usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije, kao i unapređenje regulatornog okvira za digitalne usluge, infrastrukturu i tržišta. Uključuje i razvoj digitalnih finansija, konkurentnog digitalnog tržišta i uslova za poslovanje u digitalnoj ekonomiji.

[PA2]-5.6 Sajber bezbjednost, povjerenje i zaštita podataka obuhvata zaštitu digitalnih sistema, mreža i podataka, uključujući mjere za upravljanje rizicima i jačanje sajber otpornosti. Uključuje i zaštitu podataka o ličnosti, sigurnost digitalnih usluga i izgradnju povjerenja korisnika u digitalno okruženje kao ključni preduslov za razvoj digitalne ekonomije. Jačanje sajber bezbjednosti treba posmatrati kao horizontalni preduslov za povjerenje građana i privrede u digitalne usluge, zaštitu ključnih informacionih sistema i kontinuitet funkcionisanja javne uprave.

3.4 Lista razvojnih izazova

R.br.	Kod razvojnog izazova	Naziv razvojnog izazova	Obrazloženje
01	PA05-01	Nizak nivo digitalnih vještina i digitalne inkluzije	Digitalne kompetencije stanovništva nijesu na potrebnom nivou, uz izražene razlike između teritorija i društvenih grupa posebno u ruralnim i planinskim područjima, što ograničava ravnopravan pristup digitalnim javnim uslugama, obrazovanju i tržištu rada
02	PA05-02	Strukturne slabosti digitalizacije obrazovanja	Nedovoljna opremljenost škola, nedostatak digitalnih sadržaja i ograničene kompetencije nastavnog kadra ukazuju na nedovoljno razvijen digitalni obrazovni ekosistem.
03	PA05-03	Nedostatak stručnog kadra za napredne digitalne tehnologije	Ograničeni ljudski kapaciteti u oblastima kao što su AI, podaci i napredne mreže usporavaju digitalnu transformaciju.
04	PA05-04	Nedovoljno razvijena i neravnomjerno dostupna širokopojasna infrastruktura	I pored postojećih ulaganja, pokrivenost mrežama vrlo velikog kapaciteta ostaje ograničena, posebno u ruralnim, planinskim i manje razvijenim područjima sjevera, što usporava dostizanje ciljeva gigabitne povezanosti i ograničava pristup digitalnim javnim uslugama, tržištu rada i mogućnostima za razvoj inovacija i održivih ekonomskih aktivnosti, uključujući digitalizaciju poljoprivrede i pametna ruralna rješenja.
05	PA05-05	Strukturne regulatorne i investicione prepreke razvoju mreža	Složene administrativne procedure, visoki troškovi ulaganja i pitanja upravljanja spektrom usporavaju razvoj infrastrukture i implementaciju 5G mreža.
06	PA05-06	Ograničena primjena naprednih mrežnih tehnologija i digitalnih usluga	Sporo uvođenje 5G i potreba za optimizacijom korišćenja spektra ukazuju na ograničenu spremnost za razvoj naprednih digitalnih usluga.
07	PA05-07	Nedovoljna modernizacija i otpornost digitalne i mrežne infrastrukture	Kašnjenje u uvođenju savremenih standarda, ograničeni infrastrukturni i kadrovski kapaciteti, kao i potreba za jačanjem otpornosti, sigurnosti i tehnološke modernizacije digitalne infrastrukture, utiču na skalabilnost, sigurnost i kontinuitet digitalnih javnih usluga.
08	PA05-08	Nedovoljni ljudski resursi u istraživanju i inovacijama	Nizak udio istraživača i stručnjaka ograničava razvoj tehnološki intenzivnih sektora i inovacija.
09	PA05-09	Slab inovacioni ekosistem i ograničen transfer znanja	Nedovoljna povezanost između nauke i privrede, kao i ograničeno korišćenje istraživačkih kapaciteta, usporavaju razvoj i komercijalizaciju inovacija.
10	PA05-10	Slaba saradnja nauke i privrede	Nedovoljna povezanost između akademskog i poslovnog sektora ograničava transfer znanja i komercijalizaciju inovacija.
11	PA05-11	Nizak nivo digitalne transformacije preduzeća	Preduzeća nedovoljno koriste digitalne tehnologije za sistemsku digitalizaciju osnovnih poslovnih procesa, uključujući integrisana poslovna rješenja, automatizaciju procesa i ERP sisteme, što ograničava produktivnost, efikasnost i širu primjenu naprednih digitalnih tehnologija.

12	PA05-12	Ograničena primjena naprednih digitalnih tehnologija u privredi	Primjena tehnologija poput AI, big data i cloud rješenja je ograničena, što utiče na inovativnost i dodatu vrijednost.
13	PA05-13	Ograničen razvoj digitalnih poslovnih modela i platformi	Preduzeća nedovoljno razvijaju digitalne proizvode, platforme i usluge zasnovane na podacima i softverskim rješenjima.
14	PA05-14	Fragmentiranost registara, podataka i nedovoljna interoperabilnost informacionih sistema	Elektronski registri i baze podataka nijesu u potpunosti povezani, što ograničava razmjenu podataka između institucija i efikasnost pružanja digitalnih javnih usluga.
15	PA05-15	Nedovoljan nivo korišćenja i vidljivosti elektronskih usluga	Planom razvoja digitalnih javnih usluga obuhvaćeni ključni elementi za pružanje usluga na jednom mjestu, ali je njihovo korišćenje od strane građana ostaje ograničeno zbog nedovoljne informisanosti, slabe navike korišćenja digitalnih servisa i ograničene aktivacije elektronske identifikacije
16	PA05-16	Nedovoljna digitalizacija administrativnih procesa	Interni procesi javne uprave nijesu sistemski digitalizovani i automatizovani, što smanjuje efikasnost.
17	PA05-17	Ograničeni administrativni kapaciteti za digitalnu transformaciju	Nedostatak kadrova i institucionalnih kapaciteta usporava implementaciju digitalnih reformi.
18	PA05-18	Ograničeni kapaciteti za upravljanje podacima i korišćenje napredne analitike	Ograničeni institucionalni, tehnički i stručni kapaciteti za upravljanje podacima, njihovu razmjenu i korišćenje napredne analitike ograničavaju donošenje politika zasnovanih na podacima i razvoj naprednih digitalnih usluga
19	PA05-19	Nedovoljno razvijen regulatorni okvir za digitalno tržište i nove digitalne tehnologije	Potrebno je dalje usklađivanje zakonodavstva sa EU i unapređenje uslova za funkcionisanje digitalnog tržišta.
20	PA05-20	Ograničena primjena digitalnog identiteta u digitalnim uslugama	Primjena digitalnog identiteta i elektronske identifikacije u javnim i privatnim digitalnim uslugama još je ograničena, između ostalog i zbog nedostatka standardizovanog integracionog sloja, uključujući SDK/API mehanizme za jednostavno i sigurno povezivanje informacionih sistema sa nacionalnim rješenjima elektronske identifikacije.
21	PA05-21	Nedovoljno razvijeni kapaciteti za sajber otpornost, povjerenje i kontinuitet digitalnih usluga	Postojeći okvir sajber bezbjednosti, institucionalni kapaciteti i nivo povjerenja korisnika zahtijevaju dalje jačanje u cilju zaštite ključnih informacionih sistema, upravljanja rizicima, odgovora na incidente i kontinuiteta pružanja digitalnih usluga.

3.5 SWOT

S-W-O-T	IZJAVA	Povezani izazovi
SNAGE	Digitalna transformacija je prepoznata kao horizontalni razvojni prioritet sa jasno definisanim reformskim pravcima (5G, digitalni identitet, e-usluge, sajber otpornost) kroz Reformsku agendu 2024 – 2027	PA05-06, PA05-07
	Digitalna uprava, interoperabilnost i razvoj e-usluga su jasno definisani kao prioriteti javne politike	PA05-14
	ICT sektor i digitalne tehnologije su prepoznati kao ključni segment razvoja inovacija i konkurentnosti privrede	PA05-12
	Izgrađena osnovna telekomunikaciona infrastruktura za razvoj mreža velikog kapaciteta (FTTP (optičke pristupne mreže), mobilne mreže nove generacije) uz uspostavljen strateški plan (Nacionalni plan 2025–2029) za sistemsko rješavanje povezivanja ruralnih i nedovoljno pokrivenih (bijelih) zona.	PA05-06, PA05-07
	Postoje osnove za razvoj digitalne infrastrukture javnog sektora (Državni data centar, nezavisna bezbjedna mreža za potrebe državnih organa)	PA05-06, PA05-07
	Postoje razvijeni informacioni sistemi, baze podataka i e-servisi koji predstavljaju osnovu za dalji razvoj digitalnih javnih usluga i upravljanja podacima	PA05-15
	Postoje uspostavljeni elementi istraživačkog i inovacionog ekosistema relevantni za razvoj naprednih digitalnih tehnologija i inovacija	PA05-12
	Postoji potencijal za razvoj digitalnih platformi, softverskih rješenja i digitalnog poslovanja	PA05-13
	Postoji strateški okvir za razvoj digitalnih kompetencija i digitalizaciju obrazovanja kroz različite nivoe obrazovnog sistema	PA05-02
	Postoji širok i u velikoj mjeri usklađen strateški i zakonodavni okvir sa prioritetima Evropske Unije, posebno u kontekstu Digital Decade politike, DESI Metodologije, kao i krovnih EU Propisa (eIDAS, NIS2) koji pokriva ključne dimenzije digitalne transformacije (infrastruktura (elektronska komunikaciona infrastruktura i javne elektronske komunikacione mreže) e-uprava, sajber bezbjednost, inovacije, digitalne usluge)	PA05-20

S-W-O-T	IZJAVA	Povezani izazovi
SLABOSTI	U toku je priprema Strategije razvoja vještačke inteligencije Crne Gore 2026–2030, čime se postavlja osnova za sistemskiji pristup razvoju i upravljanju AI tehnologijama	PA05-03
	Uspostavljeni pravni i institucionalni temelji za razvoj povjerenja i sigurnosti, kroz zakonsku osnovu za upravljanje sajber rizicima, informacionu bezbjednost i zaštitu podataka o ličnosti.	PA05-21
	Fragmentiranost podataka, upitan kvalitet podataka i njihova dostupnost zainteresovanim stranama, kao i nedovoljna interoperabilnost informacionih sistema u javnoj upravi	PA05-12
	Fragmentiranost registara i nedovoljna interoperabilnost informacionih sistema u javnoj upravi	PA05-14
	Fragmentiranost strateškog i institucionalnog okvira, nedovoljna koordinacija između politika i institucija, te ograničena implementacija usvojenih mjera i reformi.	PA05-14
	Nedostatak stručnog kadra za napredne digitalne tehnologije, uključujući deficite stručnjaka u oblastima vještačke inteligencije, upravljanja podacima, naprednih mreža i sajber bezbjednosti, što usporava tehnološki razvoj.	PA05-03
	Nedovoljna modernizacija i integracija digitalne infrastrukture javnog sektora, uz kašnjenje u implementaciji naprednih standarda (npr. IPv6) i različit nivo digitalne zrelosti institucija.	PA05-07
	Nedovoljna pripremljenost regulatornog i institucionalnog okvira za širu i bezbjednu primjenu vještačke inteligencije	PA05-03
	Nedovoljno razvijen regulatorni okvir u oblastima novih tehnologija i digitalnih tržišta, posebno u segmentima digitalnih finansija, naprednog upravljanja podacima i šire primjene vještačke inteligencije.	PA05-03
	Neiskorišćen analitički potencijal postojećih podataka, usljed slabe funkcionalne upotrebe informacionih sistema za donošenje odluka, planiranje politika i razvoj servisa zasnovanih na podacima (data-driven governance).	PA05-14
	Neravnomjerna dostupnost širokopojasne infrastrukture, sa sporim razvojem mreža velikog kapaciteta, što je posebno izraženo u ruralnim, planinskim i manje razvijenim područjima.	PA05-04
	Nerazvijenost transakcijskih e-usluga i nizak nivo njihovog korišćenja, uzrokovani nedovoljnom digitalizacijom internih administrativnih procesa i ograničenom primjenom digitalnog identiteta u praksi.	PA05-15
	Nizak nivo digitalne transformacije preduzeća i ograničena primjena AI, big data i cloud tehnologija.	PA05-11
	Nizak nivo digitalnih vještina stanovništva i izražen digitalni jaz, sa značajnim razlikama u digitalnoj inkluziji između teritorijalnih cjelina i društvenih grupa.	PA05-01
	Ograničen kontinuitet i dugoročna održivost strateškog okvira usljed isteka pojedinih strategija i neizvjesnosti u pogledu pripreme novih.	PA05-21
	Ograničen razvoj digitalnih poslovnih modela, gdje preduzeća nedovoljno razvijaju sopstvene digitalne proizvode, platforme i usluge zasnovane na podacima.	PA05-13
	Ograničena sprovodivost i implementacija pojedinih zakonskih i strateških rješenja, uključujući nedostatak podzakonskih akata, operativnih procedura i ljudskih kapaciteta za primjenu	PA05-17
	Ograničeni administrativni i implementacioni kapaciteti za sprovođenje digitalnih reformi, uzrokovani nedostatkom kadrova i slabom atraktivnošću javnog sektora za visoko kvalifikovane IT stručnjake.	PA05-03
	Ograničeni kapaciteti za naprednu analitiku, upravljanje podacima i razvoj AI rješenja	PA05-12
	Ograničeni kapaciteti za sajber bezbjednost, što uključuje potrebu za jačanjem institucionalnih resursa i operativnih procedura za upravljanje rastućim sajber rizicima i obezbjeđivanje kontinuiteta digitalnih usluga.	PA05-21
	Ograničeno korišćenje dostupnih elektronskih usluga usljed nedovoljne informisanosti građana, ograničene vidljivosti servisa i nedovoljno razvijene navike korišćenja digitalnih javnih usluga	PA05-15
	Slab inovacioni ekosistem i neadekvatan transfer znanja, između akademske zajednice (nauke) i privrede.	PA05-10
PRILIKE	Dalje usklađivanje regulatornog okvira sa Gigabit Infrastructure Act (GIA), eIDAS2 i drugim EU digitalnim politikama može ubrzati integraciju u evropsko digitalno tržište	PA05-19
	Dalji razvoj širokopojasne infrastrukture i „last mile connectivity“ u ruralnim područjima može smanjiti digitalni jaz i unaprijediti teritorijalnu koheziju	PA05-04
	Digital Decade 2030 kao jasan okvir za razvoj digitalnih vještina, infrastrukture, privrede i javnih usluga	PA05-01
	Dostupnost EU finansijskih instrumenata (Digital Europe, IPA, Reformska agenda, budući strukturni fondovi)	PA05-02
	Jačanje regionalne saradnje (RCC, CEFTA, zajedničko digitalno tržište)	PA05-19
	Jačanje sajber otpornosti kao osnove za povjerenje u digitalnu ekonomiju	PA05-21
	Povezivanje digitalne i zelene tranzicije (pametne mreže, digitalni blizanci, energetska efikasnost)	PA05-03
	Primjena AI, cloud i data tehnologija kao pokretač inovacija i produktivnosti	PA05-12
	Proces pristupanja EU i usklađivanje sa pravnom tekovinom EU kao ključni pokretač reformi i investicija	PA05-16
	Razvoj 5G, FTTP i backbone infrastrukture kao osnova za digitalnu transformaciju privrede i društva	PA05-06, PA05-07

S-W-O-T	IZJAVA	Povezani izazovi
	Razvoj data-driven upravljanja i veće korišćenje podataka za planiranje politika i unapređenje javnih usluga	PA05-15
	Razvoj digitalnih platformi i izvoza ICT usluga	PA05-13
	Razvoj digitalnog identiteta, digitalnih novčanika i digitalnih usluga povjerenja	PA05-20
	Razvoj interoperabilnosti i korišćenja podataka za unapređenje javnih usluga	PA05-14
	Razvoj lokalnih digitalnih hub-ova, STEM infrastrukture i pametnih zajednica može doprinijeti teritorijalno uravnoteženom digitalnom razvoju	PA05-13
PRIJETNJE	Brz razvoj EU regulative (AI Act, Data Act, NIS2, DSA/DMA) može stvoriti pritisak na administrativne kapacitete i implementaciju	PA05-12
	Globalna konkurencija za ICT stručnjake može dodatno pogoršati nedostatak kadrova	PA05-03
	Globalni poremećaji u lancima snabdijevanja (poluprovodnici, mrežna oprema) mogu usporiti razvoj infrastrukture	PA05-07
	Kašnjenja u usklađivanju sa novim EU regulatornim okvirom (Gigabit Infrastructure Act i povezani propisi) mogu uticati na efikasnost razvoja digitalne infrastrukture i tržišta elektronskih komunikacija	PA05-07
	Odlazak stručnog i visoko kvalifikovanog digitalnog kadra može dodatno oslabiti kapacitete za sprovođenje digitalne transformacije	PA05-03
	Povećana potrošnja energije digitalnih tehnologija (AI, data centri) i pritisak na energetske infrastrukture	PA05-12
	Rast sajber prijetnji (ransomware, napadi na infrastrukturu, AI zloupotrebe)	PA05-12
	Rastuća zavisnost od stranih tehnologija, cloud infrastrukture i digitalnih platformi	PA05-12
	Rizici od dezinformacija, deepfake tehnologija i narušavanja povjerenja u digitalne sisteme	PA05-21
	Rizici po zaštitu podataka i privatnost u kontekstu razvoja data ekonomije	PA05-12
	Rizici vezani za bezbjednost podataka, zloupotrebe AI tehnologija i zaštitu privatnosti mogu negativno uticati na povjerenje u digitalne sisteme	PA05-12
	Rizik od sporije implementacije širokopojasne infrastrukture u manje razvijenim područjima može produbiti postojeći digitalni jaz i teritorijalne nejednakosti	PA05-04
	Visoki troškovi implementacije mreža velikog kapaciteta i ograničena komercijalna isplativost ulaganja u ruralnim i planinskim područjima mogu usporiti realizaciju ciljeva Nacionalnog plana razvoja širokopojasnih mreža	PA05-04
	Visoki troškovi ulaganja u digitalnu infrastrukturu i ograničena isplativost u ruralnim područjima	PA05-04

Lista referenci

- Zakon o elektronskim komunikacijama (Službeni list Crne Gore, br. 100/24)
- Zakon o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina (Službeni list Crne Gore, br. 1/22)
- Zakon o informacionoj bezbjednosti (Službeni list Crne Gore, br. 113/24)
- Zakon o elektronskoj upravi (Službeni list Crne Gore, br. 72/19)
- Zakon o elektronskom dokumentu (Službeni list Crne Gore, br. 132/22)
- Zakon o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu (Službeni list Crne Gore, br. 31/17 i 72/19)
- Zakon o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija (Službeni list Crne Gore, br. 51/25)

- Zakon o inovacionoj djelatnosti (Službeni list Crne Gore, br. 82/20 i 53/25)
- Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti (Službeni list Crne Gore, br. 51/25)
- Zakon o visokom obrazovanju (Službeni list Crne Gore, br. 122/25 i 59/26)
- Zakon o državnoj upravi (Službeni list Crne Gore, br. 78/18, 70/21 i 52/22)
- Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (Službeni list Crne Gore, br. 79/08, 70/09, 44/12, 22/17 i 77/24)
- Strategija digitalne transformacije Crne Gore 2022–2026
<https://www.gov.me/en/documents/59dcab9b-b0e8-48b7-830b-6e4eab690521>
- Strategija pametne specijalizacije Crne Gore 2026–2031
<https://www.gov.me/clanak/strategija-pametne-specijalizacije-2026-2031-sa-akcionim-planom-za-2026-27-godinu>
- Strategija naučnoistraživačke djelatnosti Crne Gore 2024–2028
<https://www.gov.me/dokumenta/e0c75f8f-f975-4e6f-a6fb-0ba0a336f9c5>
- Strategija vještačke inteligencije Crne Gore 2026–2030 (u pripremi)
- Strategija za razvoj 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori 2023–2027
- Nacionalni plan razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu 2025–2029 za Crnu Goru
<https://wapi.gov.me/download/674a72d5-7f7e-4ec4-b66b-e311e2ddd7c2?version=1.0>
- Program za nauku i inovacije 2026–2030
- Mapa puta za istraživačku infrastrukturu Crne Gore 2024–2028
- Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori 2023–2026
- Strategija za digitalizaciju obrazovnog sistema 2022–2027
- Strategija reforme obrazovanja 2025–2035
<https://www.gov.me/en/documents/4211605e-7b16-4ebf-99c4-a5eca498dfb9>
- Strategija reforme javne uprave 2022–2026
https://www.gov.me/en/document-library?dt=6&page=1&sort=published_at
- Strategija sajber bezbjednosti Crne Gore 2022–2026
<https://www.gov.me/en/documents/85e2a9d0-0d3c-483a-9822-515d3b7798de>
- Fiskalna strategija Crne Gore 2024–2027
<https://www.gov.me/dokumenta/df26c758-865e-467a-8c3a-8300325c06f4>
- Program ekonomskih reformi Crne Gore 2025–2027
<https://www.gov.me/en/documents/64cd49b0-1749-4fd9-8962-14a55495836a>
- Reformska agenda Crne Gore 2024–2027
https://reform-monitor.org/wp-content/uploads/2025/05/Reform-agenda-Montenegro_.pdf
- Odluka (EU) 2022/2481 o uspostavljanju Programa politike Digitalne decenije do 2030. godine
<https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2022/2481/oj>
- Evropski zakonik o elektronskim komunikacijama (EECC)
<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj>
- Regulativa (EU) 2024/1309 – Akt o gigabitnoj infrastrukturi (Gigabit Infrastructure Act)
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1309/oj>
- Direktiva (EU) 2022/2555 – NIS2 direktiva
<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>
- Regulativa (EU) br. 910/2014 – eIDAS regulativa
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj>
- Evropski okvir za digitalni identitet (EUDI)
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1183/oj>

- Akt o interoperabilnoj Evropi (Interoperable Europe Act)
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj>
- Evropski okvir interoperabilnosti (EIF)
https://commission.europa.eu/publications/european-interoperability-framework_en
- Opšta uredba o zaštiti podataka (GDPR)
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>
- Akt o upravljanju podacima (Data Governance Act)
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj>
- Akt o podacima (Data Act)
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj>
- Akt o vještačkoj inteligenciji (AI Act)
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>
- Evropski akt o čipovima (European Chips Act)
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj>
- Akt o digitalnim uslugama (Digital Services Act – DSA)
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>
- Akt o digitalnim tržištima (Digital Markets Act – DMA)
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj>
- Program Digitalna Evropa
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/694/oj>
- Evropska strategija za podatke
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_en
- Izveštaj o stanju Digitalne decenije
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2025-state-digital-decade-package>
- Strategija digitalnih finansija Evropske unije
https://finance.ec.europa.eu/publications/digital-finance-package_en
- Zajedničko preduzeće EuroHPC
<https://eurohpc-ju.europa.eu>
- RCC Digitalna agenda i inicijative Zajedničkog regionalnog tržišta
https://www.rcc.int/priority_areas/60/digital-transformation
- Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini (CEFTA)
<https://cefta.int>
- Akcioni plan za Zajedničko regionalno tržište 2025–2028
<https://www.rcc.int/commonregionalmarket>
- OECD Pregled konkurentnosti Zapadnog Balkana 2024
https://www.oecd.org/en/publications/western-balkans-competitiveness-outlook-2024_170b0e53-en.html
- ITU Profil digitalnog razvoja Crne Gore 2023
<https://www.itu.int/hub/publication/d-ind-digital-profile-2023>
- Evropska komisija, Izveštaj o Crnoj Gori za 2025. godinu
https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/montenegro-report-2025_en